

Nr 55.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension åt ritaren O. W. Andersson; given Stockholms slott den 24 januari 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att ritaren vid sjökarteverket Oscar Wilhelm Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från ritarbefattningen varder honom beviljat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 2,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Jacob Larsson.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvärsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 24 januari 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Larsson anförde:

*Angående
pension åt
ritaren O. W.
Andersson.*

*Chefen för
sjökarte-
verket.*

Uti underdånig skrivelse den 8 november 1912 har chefen för sjökarteverket, med anmälan att förste ritaren vid kartverket, amanuensen Oscar Wilhelm Andersson, som under en längre tid åtnjutit tjänstledighet för sjukdom, vore, enligt företett läkarintyg, till följd av hjärnsjukdom med sockersjuka fortfarande och tills vidare oförmögen att sköta sin tjänst, anfört huvudsakligen följande:

Andersson, som vore född den 25 februari 1865, hade antagits den 1 september 1881 till extra ritare vid sjökarteverket med ett arvode av 60 kronor per månad, vilket arvode den 1 januari 1884 höjts till 100 kronor. Från och med den 1 januari 1892 hade Andersson förordnats — enligt det för honom utfärdade förordnandets lydelse — till »ritare

på ordinarie stat vid Kungl. sjökarteverket» med arvode av 150 kronor per månad. Med stöd av kungl. brev den 17 mars 1893 hade Andersson under sistnämnda år tillerkänts delägarskap i flottans pensionskassa med rätt till pension för honom själv samt gratial för änka och barn.

Enär Andersson genom stor skicklighet och ovanlig flit gjort sig känd såsom en särdeles dugande tjänsteman, för vilken ovannämnda arvode icke kunde anses utgöra skälig ersättning, hade avlöningsförbättring beretts honom på så sätt att, då sjökarteverkets försäljningsagentur genom innehavarens frånfalle blivit ledig, sagda agentur från och med den 1 januari 1897 överlåtits på Andersson, vars inkomster därigenom blivit väsentligt ökade. Enligt kartverkets räkenskaper hade nämligen försäljningsagenturens nettobehållning av kartförsäljningen under åren 1897—1911 uppgått till i medeltal 3,170 kronor per år.

Den 1 februari 1897 hade Andersson av kartverkschefen förordnats till amanuens vid verket med samma arvode som förste ritare eller 2,500 kronor per år.

I juli 1909 hade Andersson drabbats av slaganfall, och hade på grund därav åtnjutit någon tids tjänstledighet, men redan på hösten samma år återinträtt i tjänst utan att dock vara fullt återställd. Den 17 maj 1910 hade Andersson erhållit 3 månaders tjänstledighet för hälsans vårdande och därefter återinträtt i tjänst, ehuru icke fullt återställd. Efter några dagar hade han återfallit i sjukdomen och erhållit 2 månaders tjänstledighet från och med den 22 september 1910. Den 21 november 1910 och den 8 december 1911 hade till chefen för sjöförvarsdepartementet med bifogande av läkarbetyg anmälts, att Andersson fortfarande vore otjänstbar.

I och med genomförandet av den av 1912 års riksdag beslutade löneregleringen för sjökarteverkets civila personal hade ock den frågan bragts på dagordningen, huruvida under nuvarande förhållanden åt Andersson kunde beredas anställning å sjökarteverkets ordinarie stat, eller, därest så ej kunde bliva fallet, om han överhuvud kunde bibehållas vid innehavande anställning och löneförmåner eller eventuellt i annan ordning erhålla gottgörelse därför.

Den utväg, som för frågans lösning syntes mest tilltalande, men om vars lämplighet kartverkschefen kände sig tveksam, vore att antaga Andersson såsom ordinarie befattningshavare på den nya staten. En annan utväg vore att med tillsättandet av en av de i staten uppförda ritarebefattningarna finge tills vidare anstå till dess att större visshet kunde inhämtas angående utsikterna för Anderssons återinträde i tjänstgöring. Därest Andersson mot förmodan framdeles skulle återvinna häl-

san, undginge man därigenom att tillfoga honom den stora orättvisan att utestänga honom från en befordran, vartill han i sådant fall säkerligen skulle vara bättre meriterad än varje annan, som kunde därtill ifrågakomma. Slutligen återstode den utvägen att söka genom Riksdagens medverkan bereda Andersson pension på allmänna indragningsstaten.

Den pension, som i så fall kunde anses skälig, torde icke böra bestämmas till mindre belopp än 2,500 kronor årligen, motsvarande det arvode Andersson år 1912 uppbure, och vilket belopp i allt fall ej uppginge till 50 procent av sammanlagda beloppet av den inkomst Andersson åtnjutit på grund av sin anställning vid sjökarteverket. 2,500 kronor vore också det belopp, som utgjorde full pension för de nya ritare-tjänsterna vid kartverket.

Därest åtgärder vidtoges för beredande av pension för Andersson från allmänna indragningsstaten, torde emellertid medgivande böra lämnas chefen för sjökarteverket att av uppkommande besparingar å anslaget till avlöning åt sjökarteverkets personal till Andersson för år 1913 utbetala ett understöd av nämnda belopp 2,500 kronor.

Chefen för sjökarteverket ville alltså framlägga följande alternativa förslag i ärendet, nämligen:

att Kungl. Maj:t täcktes förklara Andersson berättigad att utan hinder av hans ovan omförmälda sjukdom i mån av befogenhet i övrigt söka och erhålla ordinarie tjänstebefattning på sjökarteverkets stat, eller att, därest sådant icke läte sig göra, Kungl. Maj:t måtte medgiva, att med tillsättande av en av de på den nya staten för sjökarteverket uppförda befattningarna finge tillsvidare anstå, till dess att större visshet vunnits, huruvida möjlighet funnes för Andersson att fullgöra tjänstgöring vid verket;

att, därest någon av nu angivna åtgärder ej skulle prövas lämplig, Kungl. Maj:t täcktes medelst nådig proposition föreslå innevarande års riksdag att bevilja Andersson pension på allmänna indragningsstaten till belopp av 2,500 kronor om året att utgå från och med den 1 januari 1914; samt

att, i händelse av bifall härtill, chefen för sjökarteverket måtte erhålla bemyndigande att av uppkommande besparingar å anslaget till avlöning åt sjökarteverkets personal till Andersson för år 1913 utbetala understöd med sist angivna belopp 2,500 kronor.

Direktionen
över flottans
pensionskassa.

Efter erhållen remiss har direktionen över flottans pensionskassa i skrivelse den 23 november 1912 anfört följande:

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 17 mars 1893 och direktionens resolution den 15 maj samma år hade Andersson antagits till delägare i

flottans pensionskassa med skyldighet att erlägga behöriga avgifter från och med juli 1892, och hade Andersson genom Kungl. Maj:ts brev den 14 juni 1895 berättigats att vara delägare i flottans pensionskassa med skyldighet för honom, som behörigen erlagt pensions- och gratialavgifter från och med juli månad 1892, att jämlikt § 14 mom. 4 i reglementet för flottans pensionskassa av den 22 januari 1892 erlägga retroaktiva pensions- och gratialavgifter för tiden från och med den 1 januari 1892 till och med den 1 juli samma år. Dessa retroaktiva avgifter hade inbetalts till kassan den 28 december 1895. Pensionsavgifterna hade beräknats å den pension, som grundade sig på det av Andersson, på sätt i chefens för sjökarteverket framställning närmare angäves, åtnjutna arv-
vodelt.

Anderssons pensionsberättigande tjänstetid räknades från och med januari 1892 och utgjorde således för honom, som vore född den 25 februari 1865, vid 1912 års slut 21 år från 20 års ålder.

Jämlikt § 12 mom. 1 av gällande reglemente för flottans pensionskassa vore till pension från kassan vid avskedstagandet en var delägare berättigad, som oavbrutet stått i tjänst 30 år och uppnått en ålder av 55 år samt vederbörligen till kassan erlagt stadgade pensionsavgifter. Enligt § 13 mom. 1 i samma reglemente skulle dessutom fyllnadspension från statsverket genom kassan utgå till delägare, som vore berättigad till pension ur kassan och vid avskedstagandet uppnått en levnadsålder, flaggman samt fält- och regementsläkare av 65 år, kommandör och överdirektör vid mariningenjörstaten av 60 år samt övriga delägare av 55 år.

Vid uppnådda 50 levnadsår och efter 30 års tjänstetid ägde enligt § 12 mom. 2 i reglementet avskedstagande, som behörigen erlagt stadgad pensionsavgift, ur kassan erhålla i pension 75 procent av den pension, som skulle tillkomma honom vid 55 års ålder.

I enlighet med dessa stadganden kunde Andersson först från och med januari månad 1922, då han uppnådde 30 pensionsberättigande tjänsteår, efter erhållet avsked vara berättigad till fulla pensionsförmåner, och vore han ej berättigad att tidigare komma i åtnjutande av ovan omförmälda lägre pension. De pensionsförmåner, Andersson från och med ingången av 1922 kunde komma i åtnjutande av, vore från flottans pensionskassa kronor 1,333:33 och fyllnadspension från statsverket kronor 666:67 eller tillsammans 2,000 kronor.

Av remisshandlingarna framginge, att sådana förhållanden, som omförmäldes i punkt 8 av kungl. kungörelsen den 24 november 1876 — vari stadgades, att »den lönetagare, som i minst tre år lidit av lamhet,

blindhet eller vansinne, utan att anledning förefinnes att han kan återvinna tjänstbarhet, må, sedan detta förhållande genom föregående undersökning blivit vederbörligen utrett, kunna utan egen ansökning från tjänsten skiljas mot åtnjutande under sin återstående livstid av pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande pension jämte fyllnadspension» — ej här föreläge, i det Andersson dels ännu ej varit under 3 år hindrad sin tjänst bestrida, dels i övrigt intet styrkts i fråga om sådan sjukdom, som i nämnda kungörelse omförmäldes. Om i samma kungörelse upptagna villkor förelegat, hade Andersson varit berättigad till pension från allmänna indragningsstaten till belopp motsvarande pension och fyllnadspension, tillsammans 2,000 kronor. Enligt nuvarande förhållanden vore alltså Andersson ej heller på grund av detta stadgande för närvarande berättigad till pension vid avskedstagandet.

Statskontoret.

Slutligen har statskontoret den 18 december 1912 avgivit infordrat underdånigt utlåtande i ärendet och därvid anfört följande.

Statskontoret ansåge de till stöd för förevarande framställning åberopade förhållandena böra föranleda därtill, att pension från statsverket bereddes Andersson, när han efter lång och synnerligen nitisk tjänstgöring nu till följd av iråkad sjukdom nödgades lämna sin befattning och den därmed förenade avlöning, men ämbetsverket ansåge sig icke kunna för Andersson hemställa om dylik pension till högre belopp än 2,000 kronor, vilket pensionsbelopp vore det högsta, han varit berättigad erhålla, för den händelse han uppfyllt villkoren för åtnjutande av hel pension från flottans pensionskassa och fyllnadspension från statsverket. Statskontoret finge alltså hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå Riksdagen medgiva, att Andersson, under förutsättning att han med 1912 års utgång bleve entledigad från sin ritarbefattning vid sjökarteverket, måtte från och med ingången av år 1913 under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 2,000 kronor. Då Andersson, enligt vad chefen för sjökarteverket upplyst, vore i saknad av tillräckliga medel för sitt uppehälle, syntes emellertid billigheten bjuda, att ett understöd, motsvarande den föreslagna pensionen, bereddes Andersson för tiden intill dess pensionen efter Riksdagens beslut i frågan kunde komma att utgå; och finge statskontoret förty hemställa, att chefen för sjökarteverket måtte varda bemyndigad att under förskottstitel av omhänderhavande medel mot ersättning, varom Kungl. Maj:t framdeles torde vilja besluta, åt Andersson tillsvidare utbetala ett understöd av 2,000 kronor

för år räknat att med en tolfte del månadsvis utgå från och med 1913 års början.

Innan jag går att uttala mig angående förevarande framställning, ber jag få erinra, att kartverkschefen i skrivelse den 8 januari 1913 anmält, att han den 31 december 1912 till ordinarie befattningshavare enligt den för sjökarteverkets civila personal fastställda staten såsom ritare antagit Andersson, samt att denne, som vid utgången af år 1907 varit i oavbruten tjänst vid sjökarteverket i tjugtu år efter utgången av det år, varunder han fyllde 22 år, borde ifrågakomma till erhållande av fyra löneförhöjningar; men att vid underdånig föredragning av detta ärende förut denna dag, på sätt av däri fört protokoll inhämtas, Kungl. Maj:t, med uttalande att Kungl. Maj:t funne anmärkningsvärt att Andersson, oaktat hans otjänstbarhet vore ådagalagd, av chefen för sjökarteverket antagits till ordinarie befattningshavare å omförmälda stat, avslagit framställningen om tilldelande av ålderstillägg åt Andersson. Avlöningsförmånerna å den befattning, som sålunda tilldelats Andersson, utgöra 1,300 kronor i lön, 300 kronor i ortstillägg och 800 kronor i tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma fyra ålderstillägg, vardera å 400 kronor, därav 300 kronor utgöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.

Departements-
chefen.

Vid bedömandet av ovanberörda utav chefen för sjökarteverket framställda alternativa förslag torde frågan om Anderssons hälsotillstånd och därav beroende tjänstbarhet vara av avgörande betydelse. I detta hänseende föreligga tre särskilda läkarintyg, så lydande:

1. Amanuensen vid kungl. sjökarteverket O. W. Andersson, som lider av hjärnsjukdom (Emollitio cerebri), är till följd av denna sjukdom t. v. oförmögen att sin tjänst förrätta, intygas på heder och samvete. Stockholm den ¹⁹/₁₁ 1910.

Martin Asplund.

Legit. läkare.

2. Amanuensen Oskar Wilhelm Andersson är till följd av hjärnsjukdom (Emollitio cerebri) med sockersjuka fortfarande och tills vidare oförmögen att sköta sin tjänst, vilket härmed på heder och samvete intygas. Stockholm den ¹⁵/₁₀ 1912.

Martin Asplund.

Legit. läkare.

3. Amanuensen i sjökarteverket Oskar Wilhelm Andersson, som lider av sockersjuka och följderna av upprepade anfall av hjärnslag (Emollitio cerebri) i så hög grad, att han för närvarande är oförmögen att sin tjänst förrätta, lämnas det intyg, att han med största sannolikhet för framtiden är oförmögen att utföra det arbete, som skulle tillkomma honom såsom ritare vid sjökarteverket, vilket härmed intygas på heder och samvete. Stockholm den 24 januari 1913.

Martin Asplund.

Legit. Läkare.

Av dessa läkarintyg synes vara uppenbart, att Anderssons kvarstående å sjökarteverkets stat vore ur kartverkets synpunkt synnerligen olämpligt. Vid sådant förhållande torde icke någon annan utväg givas än att hos Riksdagen göra framställning om beredande av pension för Andersson. Lika med statskontoret anser jag, att med avseende å Anderssons långa och väl vitsordade tjänstgöring vid sjökarteverket Anderssons pension icke bör bestämmas till lägre belopp än 2,000 kronor om året.

Jag hemställer alltså, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen medgiva,

att ritaren vid sjökarteverket Oscar Wilhelm Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från ritarebefattningen varder honom beviljat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbara en årlig pension till belopp av 2,000 kronor.

Till vad departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, lämna bifall; och skulle proposition till Riksdagen avlåtas av den lydelse en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ex protocollo:

E. Rahmn.